

EDINOST

Glasilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

•V edinstvu je moč.

EDINOST izhaja 2krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 60 gld., za polu leta 30 gld., za četrt leta 15 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravnosti in v tržkah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročanje, reklamacije in inserate prejema Opravnost, via Tarrata, Nova Škofarna.

Vsi denarji se pošiljajo Uredništvo — via uradnik. — Nuova Tipografia: vsak mora biti frankiran. Rokopis brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Izgrosi (razne vrste poznavanja in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó: pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Srbija in jutrovo prašanje.

Odkar se je začelo ozbiljnje pretesovati jutrovo pitanje — in to se godi uže blzo 30 let sem — navajen je bil ves politički svet videti v Srbiji mali slovanski Piemont, kateri ima nalogu ščasoma zediniti vse Slovane na Balkanu živeče in postati edina slovanska država na Balkanu; mislilo se je, da bode k tej državi ščasoma pripadala ne le vsa nova in stara Srbija z Bosno vred, temuč tudi vsa Bolgarija, Macedonia, del Albanije in da se kraljestvo razširi čez vse balkanske zemlje.

Na to so srbski politiki, njim na čelu prvi srbski politik Ristić tudi v enomer delali in so gledé narodnostne politike v mnogem nosnemali mlogo zdrženo Italijo. Ali prvo nesrečo so imeli Srbi na tem sicer jako težkem političkem potu, ko je bil umorjen rajnki knez Mihajlo, v resnici mož, ki je razumel svoj čas in svoj narod. Ne more se sicer reči, da začasni vladarji (Ristić, Blaznavac, Gavrilović) ne bi bili postopali po istem potu; toda njihova politika je bila toliko manj zdatna, ker so se uže mej temi triumviri pojatile različnosti in rivalitete. Pri vsem tem pa je vse druge politike nadvladal Ristićev duh, ki ni poznal drugega spasitelja za Srbijo, nego ruski narod in sploh Slovanstvo.

Politika Ristića, s katerim je nekdaj govoril tudi pisec teh vrst, bila je osnovana na jako širokem podlagi in se ni omejevala strogo na Srbstvo, kakor je to uže tistikrat bilo pri Ristiću nasprotnje stranki z tako omejenim političnim horizontom.

Mejčasna vlada se je umaknola nastopniku kneza Mihajla, knezu Mi-

lanu IV. iz Obrenovićeve dinastije uže 18. avgusta leta 1872, in še le 18 letni knez je v začetku popolnoma ravnal se po Ristićevih vodilih in videlo se je precej, da je Ristić prav za prav vladar. Do tistih dob je bilo prijateljstvo Srbije z Rusko največje, ali proti našej Avstriji je vladala največa napetost.

Todašnji avstr. diplomatični agent v Belgradu, sedanji skupni finančni in minister za Bosno, bil je mej Srbi presrčno črtena osoba in on je bil tudi mnogo kriv, da so razmere mej Avstrijo in Srbijo že dalje bolj se poslabšale, tako sicer, da je Avstrija še pod nesrečnim Beustom bila primorana na domestiti Kallay-a z knezom Wredejem, ki je vendar prišel v boljše razmere sreči srbsko vlado; toda upliva si ni mogel na srbskem dvoru tudi Wrede pridobiti.

Mej tem je začel ustanek v Hrcegovini in Srbija je videla v ustanku ugoden moment, da začne izvrševati nalogu slovanskega Piemonta, navedala je 1878 najprej Turčiji vojno, strašno je kravela pri Djunišu in drugod in k ljubu vsej hrabrosti bi jo bila turška nadsila zadušila, da niso prišli na pomoč Rusi, na katero pomoč se je v ostalem Srbija vedno zanašala in upirala.

Ali paralelno z rusko intervencijo se je vršila tudi avstrijska okupacija, katere so se sicer branili, ali tako kratkovidni, ali pa tako nepatriotični Nemci, pa morajo danes menda sami priznati, da bi bila Avstrija uže danes v največji nevarnosti, da se ni zarinola na Balkan.

Ali s tem je tudi Avstrija dala, ali morala dati slovo ponemčevalnej politiki, ker drugače bi vsa nje po-

litika na Jutrovem ne imela drugega zembla, nego da išče drugega Schleswig-Holsteina. Ruska je s Turčijo mir sklenila pri sv. Stefanu uprav na vratih Carigrada, ali Avstrijska diplomacija je jako spremno porabila prilike, da je uplivala z Bismarkom vred na to, da se je sklicala Berolinska konferenca, na katerej se je še le sklenil mir, ki je ruske zahteve mnogo omejil in tudi škodoval ruskemu uplivu na Balkanu.

Po Berolinskem miru je Avstrija prav dobro porabila situacijo, kajti mej tem časom je poslala v Belgrad spretne diplomatiche diplomata, grofa Khevenhüllerja s polno toplo obetov in z nalogom, da na vsak način priklopi Srbijo Avstrijskim interesom.

Grof K. je k malu postal persona gratissima na srbskem dvoru; ker je poleg besed postregel tudi z dejanjem namreč s tem, da je pomagal po Länderbanki Srbiji iz finančnih zadreg, posebno do financiranja srbskega drž. posojila in l. 1881 knezu Milanu do kraljevske krone. Na tak način je torej postala intimeta mej Avstrijo in Srbijo vedno veča, in skoro gotovo se danes kralj Milan glede sigurnosti svoje dinastije skoro največ zanaša na avstrijsko pomoč v vsakej sili, kajti znati je treba, da prosti Srbski narod po notranjej Srbiji ni prav nič simpatično pozdravljal proklamacijo Milana kraljem srbskim in se je baš potem pojavila tudi v srbski skupčini ojstra borba proti Milanovej vladi, katera borba je pretila, da vzame ves Srbski narod. Toda kralju se je pri vsem tem posrečilo (z močno roko) vzdržati notranji mir; pa nezadovoljnost mej narodom tiho dalje vre in jo

Srbijo posebno popi, učitelji in sploh navadna inteligencia na deželi, še celo vsi kr. uradniki ne izvzeti.

V takem položaju je bila Srbija, ko je nje kralja in ministre iznenadila prekacija v vzhodnej Rumeliji.

(Konec prih.)

Govor poslanca Riegerja

• 8. seji državnega zbora.

(Dalje).

Toraj, gospoda moja, tukaj n nika nevarnosti za vojsko. Sploh se ne čemo na noben način pečati z vojnim j-žicom; sicer pa mislim, da je prav ta stvar na prav primeren način rešena in določena. Imamo vojni jezik za vso vojsko in imamo polkovni jezik za vsak po k, katerega znati in govoriti so gospodje častniki in podčastniki primorani. Pri nas v državnej službi je pa to drugače. Tukaj pa gospodje uradniki in služabniki nečijo govoriti j-žika narodovega, s katerim imajo opraviti. (Dobrot na desni.) Če pa stvari prav na dno pogledamo, moramo se vendar le vprašati: okoli česa se pa vriš ves češko-nemški prepis, ki uže celih 25 let pozornost vse države na-se vleče, in je vsem našim državno-pravnim preprom povod in nam sploh ne daje miru? Okoli koga pa se vendar to nemško-česko prašanje vrti? Prav okoli nič druzega, nego okoli stotine mladih ljudi, ki se leto za leto v državno službo sprejemajo in se druzega državnega jezika, katerega pri svoji službi potrebujejo, nečijo učiti. (Tako je, bravot na desni.) Iz tega izvira brezkončna smola v Avstriji in večni prepriki. Tu vedno čujete: tukaj je zaokrožen nemški svet, tega ni potreba. Je uže prav; prav o tem zaokrožen nemškem kraju se pa primeri, da se v češke šole, ki se ondi stanové, sili po 300, 400, 500 — 700 otrok. Nikari ne mislite, gospoda moja, da bi družine to nalašč delale. Ali mislite, da

PODLISTEK.

Ponos in ljubezen.

Povest; spisal Ivan Trošt.

Uvod.

Bil sem tam na razvalinah
ki stojijo v vi. odino
Na povdignjenih pedinah,
Na havidku dol' v dolino.
Dr. L. Tomaz.

Jesenj l. 1874 sem šel starca Jerneja, ko sva šla ravno mimo Zagrajskega gradu, da je rekel: »Oj, časi, zlati časi, ko je stal ta grad še v popolnej svoji lepoti! Jernej je bil človek uže star ali vendar je imel še dober spomin. Otroci na paši so ga vedno nadlegovali, da jim je pravil kake dogodbe, ali pa p avljace. Radoveden mu rečem, naj mi kaj pove, kako je otemnela slava in zamrl rod grofov Zagradskih. Jernej je imel navado, da se je v takoj priliki prijazno namuznol, kot bi hotel reči, da mu je dobro, ker mi more kaj pripovedovati. Pasel je ovoj blizu grada, zato sem bil prišel k njemu.

Počasi sede na bližnji zid, izvleči tobako mošnjo izza pasa, natlači svojo kratko pipico, kakeršne so le še na Krajkem pri starcih navadne, zakreše in jame praviti. Veselo sem poslušal starca, ko je tako lepo pripovedoval tragično zgodbo o zanjuh gospodih Zagradskih. Pozneje sem stvar spravil na papir. Težko da je vse tako, kakor je starec to govoril, ker jaz in spomin moj nisva zmeraj dobra in pa ker vem, da je moj slog mnogo okornej od starčevega. Saj mu

je tekel jezik tako lepo, v tako l-pih stavkih in ličnih perijodah in jedrnato, da bi ga bil mogel le z lahko in hitro tekočim peresom natanko posneti.

Ker nisem imel blizu ni peresa ni papirja, tedaj po tajem tu č. bralcem povest, kakor sem si jo zapomnil.

Prvo poglavje.

Tam na kraj' zeleno vode,
Tamkaj beli grad stoji.
Naročna pesen.

»Kaj praviš Miha«, govori sedemnajstletni volarček Tone svoj-mu prijatelju Mihi, grajskemu h-ápcu, »kak neki mora biti novi ta gospod, katerega sedaj očakujejo v gradu, kakor sišim?« — »I-i-oglaši se Miha, »nekateri pravijo, da je blezo gospoda grofa brat.«

»Kaj pa, kaj pa, pristavldekia, razmršena Neža, ki je bila prav sedaj prisla po neke ukaze v grad; »brat je brat, jaz vsem, da je; saj sem ga pestovati, ko je bil še mlad in majhen.«

»Bog ve, ali homo morali tudi njega imenovati gospod grof« sali kako?« do stavi nagajivo volarček.

»No, kako pa, potrdi Neža uže za vogel odhajajo, ker se jej je mudilo, »še tega ne veš, da so od grofovskih rodovine vsi grofi in grofice. Ali ti ni znano, da miši lovi, kar mačka rodi.«

»Mej tem se oglasi na dvorišči oskrbnik, gospod Namršt ter ukaže blapcem,

kteri sta bila prišla iz bližnjih hlevov v graji, naj zunaj malo posnažita, ker prizakujejo mladega gospoda, s kojim pride morda še kaka druga gospoda.«

Namršt je bil majhne postave človek, im-l je uže sive lase, zabuhel obraz in brke dolge kakor predivo pod nosom. Naročil je blapcem opravila, in otšel. Posli ti so bili služabniki gradu Zagradji, ki je stal ponosno liki orlovo gnezdo prilepljen na reber pod vrhom hruba, v katerega podnožji teče še dandanes precej velik potok. Okolu in okoli obdaja grad košati gozd, le na vzhodnej strani, kjer je dreve reidejše, prebiva nekaj grajskih kmetov pod slavnatimi in z manj obremenitimi strehami. Stolp na zahodnej strani gradu je v strašilo budobnim kmetom. Ali čemu to? Čemu je tu ti še aruga ječa na vstočnej strani grada pod zemljo? Saj Zagrajski grofje so bili dobiti se svojimi tlačani. Oni niso bili odtrtniki. Za gradom je kapelica, kamor so bobili prejšni grofje Zagrajski k sv. opravilu; a sedaj je zapuščena, ker je oživelja bližnji vaška cerkev, da ima svojega duhovnika.

Mej bližnji grajskih kmetov se odlikuje in od drugih populoma loči ona, kjer stanujejo gozdniki uradniki, čuvaji in druge take gozidine prikazni. Na senčnej strani te hiše je bil va-jno se drug vhot in stanovanje s tremi sobicami, populoma ločeno od drugih prostorov te hiše. V njih je bivala zasebnica Ana, rajneca Janeza Svide ulova, s osemnajstletno hčerkico, krasotico Milco. Živeli sta mirno in zadovoljno ter se bavili z ročnimi deli. Milci je bila za možitev še premilada in za tako navadne ž-nine kot so se jej tukaj ponujali — preučena. Bila je mnogo let pri nunah v samostanu, kjer se je populoma izobrazila. Bila je res veličastna prikazna. Modre oči, kostanjeve obrvi, prikazani rumeni lasje, malo podolgovasti obrazek in zraven-še precej visoki njen

stas, dajal jej je nekaj poetičnega in za tako zapuščen gorski kraj nekaj nenavadnega.

Njena mati — moralo je je bti kakih štirideset in še več let — bila je malo nizke postave, prijaznega obraza, na kojem se je videjo daje moral biti nekdaj lep. Sploh je bila Ana prav nežna stvarica, žena, kakeršnih je mnogo po širnem svetu.

Vsake jeseni so se shajali bližnji in daljni lovci, gozdni čuvaji in morda še kak bližnje plemenitnik ter hodili z grofom na lov. Nekdanji grofje Zagradski so bili baje strasti lov. In kako da ne bi tudi bili? Od vseh strani jih je obdajal lep. Sploh je bila Ana prav nežna stvarica, žena, kakeršnih je mnogo po širnem svetu.

Vsake jeseni so se shajali bližnji in daljni lovci, gozdni čuvaji in morda še kak bližnje plemenitnik ter hodili z grofom na lov. Nekdanji grofje Zagradski so bili baje strasti lov. In kako da ne bi tudi bili? Od vseh strani jih je obdajal lep. Sploh je bila Ana prav nežna stvarica, žena, kakeršnih je mnogo po širnem svetu.

Neke nedelje popoldne prihira skoz grajska vrata lepa kočija. Vse je veselelo, da se je pripeljal mladi gref. Najbolj se ga je veselila grajska kuharica, tebela Ženka, ki je dela posteljo z gospodom oskrbnikom Namrđetom. Bila je v gradu kuharica uže pol življenja. Grof Zagradski ni bil oženjen; zakaj ne, to je bila skrivnost. Grof Radivoj je hodil po dvorišči. Ko je priropotala kočija, šel je bratu na proti. Bil je visoka, vitka postava s črno brado in lasm. Obraz njegov, akoprem aristokratski, bil je vendar prikupljiv.

Brat njegov, Venceslav, bil je lep mladenič in v prvem pogledu grofov brat. Radivoj mu poda roko, katero ta krepko stisne.

»Da si vendar prišel, uže težko sem te čakal. Pojd, pojdi, da se malo oddah-

je to krivica, ki se Vam godi, ako le-te česke družine, ki so v vsem svojem življenju odvisne od nemških fabrikantov ali od kogar-koli, če se te proti volji gospodarja, pri katerem so v delu, vendar-le drznejo svoje otroke v česko šolo pošiljati, ker njihovi otroci ničesa druzega ne umijo? Ali se toraj more reči, da bi bilo glede tako obilnega števila Čehov znanje češčine mladim uradnikom oiveč!

Ali ni to znanje temveč njihova dolžnost? In ali ni ob enem tudi dolžnost takih sti rišev, dati svoje otroke podučevati v jeziku, ki ga umijo? (Prav res! na desni). Družba sama mora za to skrbeti!

Največji nemški učenjaki so pisali debele knjige, da bi dokazali, da je vsplošna vzgoja le v materinem j-žiku možna. Vaša lastna Šolska postava to določuje, in Vi pa sej nekaj drugega zahtevate. Dalje trdite: ti ljudje so poplavljajoč narod in delavci so samo, ki nobenega davka ne plačujejo; zavoljo njih naj bi se toraj davkopalčevalci naložilo breme, da bi jim šole zdali? Ali je pa to tu ti res vse tako? Ne! Ni! Poleg teh delavcev je tudi mnogo obrtnikov, trgovcev, rokodelcev, inženirjev in raznega družega razumništva, kateri vsi so ondi naseljeni in prav tako šolo za svoje otroke potrebujejo, ki pa ob enem tudi davek plačujejo. Pa da bi tudi tako ne bilo, ako bi bili v resnici le sami delavci, vprašam Vas, ali je plemenito, ljudoljubno, liberalno s takim zaničevanjem o delavcih govoriti, odbijati jim pravo do izobražbe, samo zato, ker so le delavci. (Živahnna pohvala na desni). Ali mar le-ti nemajo državljanjskih pravic? Da, gospoda moja, tukaj se še le v pravej luč kaže liberalna babarija. (Prav dobro! na desni). Tak-je je liberalni fabrikant, ki mi nasproti stopivši pravi: 500 delavcev preživljaj, pri tem pa ne pomisli, da teh 500 delavcev njega preživlja (Dobro! na desni), da teh 500 delavcev noč in dan skri za to, da ima on in njegova družna vse prijetnosti življenja, sami pa stradajo, da se skoz nje vidi. (Dobro! dobro! na desni.) V inostranstvu sem si šal pritožbe, na Pruskem in v Šleziji, da ondašnja obrtniška ne more tekmovati z našo zaradi vberaških delavskih plač na Českem. Da, te besedě sem sam si šal! Da, beraška plača je, katera ob enem naše tovarnarje bogati, kar jim pa še ne zadošuje, delavca tudi še siliti hočejo, načrnost mu hočejo vzeti, ki je človeku poleg vere najdražja na tem svetu. (Živahnna pohvala na desni). In ali je res, da delavci nikakega davka ne plačujejo? Ni res! Oni plačujejo krvni davek, in pa vse nedirektne davke, ki so naloženi na sol in drug živež.

Če nemški mojster v nemškem kraju dela s tremi ali štirimi českimi pomočniki, če nemški poljedelec svoje polje s českimi hlapci obdeluje, če nemški fabri-

neš; vem, da te je utrudila dolga pot, pojati, da se kaj pomeniva!

Posle desete ure zvečer vidimo še oba brata v renesainčni sobi za mizo pri ruječej kapljic. Govorila sta mnogo in o marsičem. Posebno zg-voren je bil mladi gospodič, bratu popolnoma podoben, le mnogo mlajši. Oči so mu bile še bolj žive kot Radvivoju in grajska kuharica je rekla, ko ga je videla:

„Saj sem rekla, da bode tako lep gospo; ker sem ga pestovala, vedela sem to. Tako je lep, da še sv. Lenart na večik oltarji ne tako.“

Služkinja je tako govorila, ker se jej je zdejlo, da je vse to ona sama tako na poljaku.

„Več, Venceslav,“ pravi Radvivoj bratu kupo natočivši. „Ostani tukaj pri meni, dokler ti drago. Službe ti ni treba iskati nikakr. Res je, da si dovršil juristične nauke, ali to le radi lepšega in pa ker je rajški oče tako hotel.“

Živila bodeva skupno, dok se ti bo zdejlo. A kendar se tega naveličaš in bodeš uže polnoleten, ne budem ti branil, lahko si poiščeš družice in kar je tvojega, moral se budem umaknoti. Venceslav je molče poslušal besede bratove; a, ko je končal, pravi:

„I jaz sem tako misil. Popolnoma s-ujemam s tvojimi naklepami. Veseli me, da budem mogel uživati čisti gorski zrak v kraju, kjer sem ugledal sveta luč. Kar se začinjava tiče, namreč ženitve, ni malo me ne veseli. Težko, da bi se še tako brž ženil. Saj vidim tebe, kako prosto kot ptič živiš, ker nisi oženjen!“

Pijva ga na svoje zdravje!“

kant s pomočjo z sto in sto četrtimi del, vprašam Vas, kdo pa prav za prav davek plačuje? Ali morda mojster, poljedelec, tovarnar sam? On sam bi ne mogel nič plačati, ako bi delavec zanj ne delal. Toraj tako rekoč mojster, poljedelec, tovarnar plačuje v zvezi in s pripomočjo delavca in za delavca in je toraj za delavca prav tako treba skrbeti, kakor za druge ljudi, če hočemo ljudoljubi, pravični in liberalni biti. (Klici na levi: Prav res! (Konec priči).)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Bivšemu naučnemu ministru baronu Conradu je cesar podelil veliki križ Leopoldovega reda ter ga poklical v gosposko zbornico državnega zbora. — Novi naučni minister dr. Gantsch pl. Frankenthurn je rojen Dunajčan, ima še le 34 let, toraj je najmlajši avstrijski minister, kar jih je bilo doslej. Hvalijo ga, da je zelo sposoben in skušen, ves goreč za svoj poklic, ljubezničiv in strogo; v politične zadeve pa se nikoli ni vtičal.

Novi naučni minister Gantsch je 9. t. m. prisegel cesarju vprsto ministerstva načelnika.

V ogerskej delegaciji je 6. t. m. govoril minister Kallay o bosniških in hrčevinskih razmerah. Dokazoval je, da so dohodki v soglasju s proračunom, da se prizadeva, dohodke postaviti na realno podlago in se proračunani zneski nepogojno morajo vpličati, ako ne vstanje neprevidni dogodbi. Minister natančno razpravlja razmere omenjenih dežel in pravi, da se pravoslavni prebivalci morejo zanašati na vladino pomoč in da je vsaka nasprotna trditve neresnična ter ima namene vladni nasprotne.

V proračunskem odseku avstrijske delegacije je bila 7. t. m. splošna razprava o proračuna ministerstva zunanjih zadev. Grof Kalnoky je ponavljal, kar je uže 31. avgusta govoril in naglašal, da se Avstrijsko-Ogerska z vsemi pogodbenimi deželami ujemajo o tem, da se mora status quo ante v vzhodnej Rumeliji zopet povrniti. Po daljši razpravi o razmeri Avstrijsko-Ogerske glede poslednjih dogodov na balkanskem polotoku, v katerej sta govorila Rieger in Matuš za združenje obeh Bolgarij, Dumba pa je poudarjal, da ima Avstrijsko-Ogersko dolžnost, uvesti status quo ante, sklenila se je splošna razprava in bila je podrobna razprava na včeraj določena. — Mi se čudimo poslancu Dumba, ki govoril o dolžnosti Avstrijsko-Ogerske o omenjenih zadevih; Avstrijsko-Ogerska ni nikoli imel za Bolgarijo nobene posebne dotike, nobene diplomatske zvezge in zaveze, kako mora tedaj Dumba govoriti o dožnosti! A avstrijskim Nemcem je vse moč; ako bi danes vstala kakšna homatija — recimo v Paflagoniji — ti Nemci bi z isto doslednostjo lahko trdili, da je te homatije kriva avstrijska vlada, in da more Paflagonijo pomiriti. Kar pa se tiče izjave ministra Kalay-ja, ne vjemajo se povsem njegove trditve s poročili iz vnaprednih dežel. O tem poročamo spodaj.

Iz razprave o proračunu vojne mornarice v avstrijskej delegaciji dostavljamo še to le: Poslanec vitez dr. Tonkli naglaša, da je on za to, da se naša vojna mornarica pripravi v tak stan, da se bo mogla v vojnem primerljaji braniti drugim sosednjim državam ter ne bo primorana v vojnih lukah zavetja iskati. To pa je le potem mogoče, ako se pomneži število bojnih ladij in torpedinic. Ako bi se tudi naše vojne ladije po številu ne mogle meriti z onimi sosednjimi dežavami, pa se to gotovo nadomesti z večjo bojno sposobnosti naše mornarice, z večjo gibljivostjo in izurenostjo; zato govorik z veseljem pozdravlja pričakovanje naše mornarične uprave za zboljšanje vojnih ladij, pri tem pa vendar priporoča upravi vojne mornarice, da se pri stavbah vojnih ladij posebno ozira na ladijedelavnice v Trstu in davojne ladije v prid domače obrti doma izdeluje, sicer bi ladijedelavnice počasi propale, kar bi državi povzročilo veliko škodo. — Pri tej prilikli je poročevalc baron Nadherny priporočil to resolucijo: Skupnej vladu se

naroča, naj vpliva na to, da vlad obdržavnih polovic kakor hitro mogoče podasti predlogo, po katerej se naroča avstrijskim in ogerskim parniškim družbinam in priporoča posameznim brodarjem, naj izdelujejo tudi take ladije, ki se bodo v vojni mogle rabiti za vojne namene. Ta resolucija je bila sprejeta.

Avstrijska delegacija je 9. t. m. rešila redni proračun vojnega ministerstva, kakor tudi redni in izvenredni proračun vojne mornarice. V splošnej razpravi sta poslanca Haworsk in Demel govorila o jeziku v armadi. Vojni minister je izjavil, da v manjših vojskih telesih ni potrebno znanje nemškega jezika, v velikih vojskih in v vojni pa je nepogojno potrebno kakor sredstvo porazumenja. Ni treba, da bi vsak vojak zнал nemški, ali treba je, da zna eden ali drugi, ker sicer ne bi se umele straže in ne mogle bi donašati poročil. Poročevalc Matuš izjavil, da kolikor on ve, nobena stranka poveljniškega jezika ni izpodbijala. Resolucija zastran cene kruha se je zavrgla, zastran hrane vojakov pa sprejela.

Vnanje dežele.

Črnogorski knez je zadnjo nedeljo praznoval srebrno svojo poroko ter povabil k slovesnosti zastopnike tujih držav. Shod zastopnikov pa ni imel nobenega političnega namena.

O vzhodnjem pršanju imamo te le važnične vesti: Konferenca je imela v Carrigratu 5. t. m. prvo redno sejo, trajala je le eno uro, a sklenilo se ni nič; druga seja bo še le jutri. Toliko pa je uže gotovo, da velevlasti v glavnih točkah niso edine; največje nasprotje pa je med Anglesko in Rusko; Angleško je namreč za to, da se obe Bolgariji združiti in da se knez Aleksander proglaši za vladarja obeh Bolgarij; Rusija pa jo temu popolnoma ugasprotna in zahteva, da se odstavi knez Aleksander, in ta vozel se bo teško razvezal, skoraj gotovo se bo moral z mečem presekuti. Ruski car je srdit, da je knez Aleksander delal na svojo roko zoper njegovo vednost in voljo; angleška vlada pa ga podpira, ker je v svarstvu z angleško kraljico in smatra za žaljenje angleške kraljice, ako bi se knezu kaj človeškega zgodilo. Avstrijska vlada, kakor se vidi iz izjav našega ministra zunanjih zadev, unema se za status quo ante, ali o knezu Aleksandru molči; Bismarck, stara lisica, gleda mirno to puljenje, gleda na desno, gleda na levo ter si misli, le pulite se, ko se boste najbolj pulili, pa pade zrela hrushka v moje ranočje: francoska vlada, ker je republikanska, ne more ugovarjati zoper združenje obeh Bolgarij, pa se tudi za to združenje ne potegnoti; italijanska vlada je pa kakor petelin na streli, šviga švaga čez dva praga, ona potegne z močnejšim vetrom. — Iz vsega tega pa se vidi, da je vzhodnje pršanje strašno zamotano in zmedeno, prav gordonski vozel, kateri more presekat le kak Aleksander.

Nadalje imamo te le važnične vesti: Iz Pariza se 6. t. m. poroča, da je srbski kralj rekel francoskemu poslancu, da se Srbija ne začovi z status quo ante, ako se jej ne da poročivo, da se enake dogodbe vprighthodne ne pripeté več. — Grški državni zbor je 6. t. m. dovolil domoljubni zajem, Trikupis je naglašal potrebo novih davkov, da se potrebščine novega zajma zavarujojo. Dalyanis je naznani, da v kratkem predloži nove finančne predloge. «Journal da St. Petersbourg» pravi, da nič drugega ne ostane, nego povrnil v status quo, ker bi zdržanje obeh Bolgarij vse vzhodnje pršanje spravilo v tok. Večina velevlasti hoče pripoznati to potrebo, ta časnik upa, da se konferenca v tem z-dini. — Konferenca je 7. t. m. ponovljeno uro trajala, a nič ni znano, kaj se je sklenilo, trdili se le to, da konferenca zahtevala, naj se bolgarski knez vrne v Zofijo. Iz Londona pa se poroča, da angleška vlada konferenci nasvetuje, naj se rumeljsko ljudstvo popraša, hoče li zdržanje z Bolgarjo, ali ne. 7. t. m. je v grškem državnem zboru Deyanis predložil načrt velikega narodnega zajma; nu, sedaj bodo Grki imeli priliko tudi dejansko pokazati ognjeno svoje domoljubie.

O 9. t. m. imamo te le vesti: V sobotnej

seji konference so poslanci izjavili le svoje nazore. Govorilo se je o tem, ali se ima status quo ante vzeti za podlago razprav. Vsled ugovorov nekaterih poslancev pa se je sklenilo, da se razprave tako ne omejijo. Sodi pa se, da se status quo ante sklene, o posilnih sredstvih pa se ne bo govorilo, ker so zoper to nekatero vlaže. — Iz Zofije je prišla z-lo vznemirljiva vest, da je 50 srbskih vojakov 8. t. m. pri Radiki prestopilo mejo in da so nagadli bolgarsko iz dvanaest mož obstoječo stražo, začeli so hudo strelati, pa brez vspeha. Bolgari so tudi strelali in enega Srba ubili. Bolgarski stotnik je srbskim častnikom nazzanil, da ukaže strelati na vsacega srbskega vojaka, ki bi stopil čez mejo. Tudi pri Kistendilu so 8. t. m. strelali Srbi na bolgarsko posadko, pa nobenega niso zaledli. Uže dva dni hodijo srbski vojaki na več mestih čez mejo in misli se, da iščejo casns bell, da bi v Bolgarijo navalili. — Iz Krete se 9. t. m. poroča, da je turški deželní namestnik pretrgal občevanje s grškim konzulom in da turška vlada zabava, naj se o istavi, grška vlada pa je to zohitevanje odbrila. Vse to so znamenja bližnje vojne.

Francosko ministerstvo je 7. t. m. odstopilo, a načelnik Grevy odstopa ni sprejel, ker je sedanje ministerstvo z izidom novih volitev v soglasju. Ministerstvo je toraj sklenilo, da se predstavi parlamentu; le dva ministra, ki pri volitvah v državni zbor nista bila izvoljena, odstopita.

Iz Londona se poroča, da se novi parlament sklicuje prvi teden meseca januaria. Če se bo videlo, da imajo liberalci večino, takoj odstopi ministerstvo, zborovanje se odloži do imenovanja novih ministrov. Ako pa bi obe stranki v parlamentu bili enako močni, ne odstopi ministerstvo, dokler ne dobri nezaupnice.

DOPISI.

S Krana, 9. nov. — (*Mati Božja na pliskaviški gmajni*). — Znano je čitateljem in čitalnicam drage »ždinosti« iz dopisov minolega poletja o prikazni Materi Božji na pliskaviški gmajni; znano je, kako je ljudstvo iz vseh vetrov bližnjih in daljnih krajev hodilo na pliskaviško gmajno sna božjo pot; znano je, kako se je povsod govorilo o tej prikazni in povsod drugače govorilo; znano je, kako se je temu in enemu Mati Božja prikazala (?), ter je tacega moža, ženo ali otroka ljudstvo kar obožalo in se ga z veliko častjo s prsti notikalo, a da so bili mej temi večinoma malovredni ljudje, ki bi se jim bila Mati Božja prikazala; znano je, kako je ljudstvo na tisoče in tisoče po noči na pliskaviški gmajni budilo in Mater Božjo pričakovalo in tudi videle; (?) znana so čuda (?) ki so se tamkaj godila; (?) znano je, da so hodile neke »babice« pričigat na pliskaviško gmajno in znano je, da so dobičkolovci poprodali kočičke onega drevesa, pod kojim se je m. B. prikazal, za denar ter uplivali v to, da bi se prikazan matere Božje dokazala.

Ker pa tedaj ni bilo nikakih dokazov v to, zauskal je bil g. c. k. okrajni glavar, da so žandarji altar podrl ter vse skupaj na vozu v Sežano odpeljali; p. tej prilikli so tudi neko nekaj zaprli.

Pa to nič ni pomagalo, kajti kmalu potem se je razširilo, da g. glavar na more več spati, ter da se mu Mati Božja po noči v sobi prikazuje; da enemu žandarju je ruka osehnuta in enemu konju koji je vse v Sežano peljal, zlomila se noge, pa tudi, da je en žandar na pliskaviški gmajni — okamenel. Zato je ljudstvo zop-t romati na pliskaviško gmajno in vsled posredovanja neke baje prizemjene gospo iz Trsta napravilo nov kamnit altar z streho, da bi mu dež ne škodoval.

Prišel je potem na pliskaviško gmajno v kanučinske oblike oblečen »misijonar« (?) iz Rima (?) poslan od sv. Očeta papeža (?) ter je pridigal, da se je resnično Mati Božja prikazala; a to priliko je porabil, da je pobiral »almotno« in ko si je nabral več goščinarjev, pobegnol je misijonar slepar. To je provzročilo, da je ljudstvo zop-t v topah na pliskaviško gmajno romalo. Ker je pa jela zima prihajati in je bilo po noči uža precej mizo, napravilo je ljudstvo pred altarem leseno kočo, v koj je bilo prostora za kakih 150 ljudi.

Vsled slabega vremena in vsled dežja je bilo ljudstvo na gmajni mrzlu in vlažnosti izpostavljeno ter se je mej neko neko pliskavišne vgnezdila bolezen (titus). Zbog tega in zlog drugih uzrokov je g.

* Ako bi sa hotelo vse prikazni, koje so dopovedale, bilježiti, lahko bi se napolnili vse predali »Edinosti«.

c. k. okrajin glavar zaukazal, da se na novo postavljeni oltar in koča odpravita. In zares je došlo dne 3. t. m. iz Sžine deset žandarjev z delavci, koji so oltar in kočo spravili na voz ter odpeljali v Žezano. G. glavar je pa poslal vsem župnom sežanskega okraja ukaz, naj razglasijo po občinah, da nikdo ne sme več romati na pliskaviško gmajno; oni, ki ga tamkaj dobe, bude moral plačati 100 florinov, ali pa dostati 14 dnevni zapor. Mi smo tako ostrega ukaza uže zdavnata pričakovali, in res zainji čis je b. l., da se je tako zgodilo.

No, sedaj smo pa radovedni, ali romane na pliskaviško gmajno neha, ali ne morda se dado nekoji vender zapreti? — Morda pa se bodo kmali druga čuda gedila.

Vidili bodoemo kaj mu prinese bodočnost. — Čitatelji »Etn.« pa naj bodo uverjeni, ako bi se prikazan M. B. v istini dokazala, da bode dopisnik tega dopisa mej prvimi, ko bode na pliskaviško gmajno romal ter povzdigoval čast božjo, a za sedaj nikakor ne veruje, da se je Mati Božja prikazala na pliskaviški gmajni.

Iz Metlike 5. nov. Tudi za naš okraj ustanovi se v kratkem podružnica družbe sv. Cirila in Metoda. Pooblaščenec ustanovnega odbora družbinega je sklical ustanovni zbor na 9. t. m. popoludne ob 3. uri in g. j. tudi politički oblasti načnani. Zborovalo se bode v čitalnici. Slišimo radostno, da je podpisani mnogo ustanovnikov in da naša podružnica sčasoma tudi pokrovitelj dob. Čestito svečenstvo, učiteljstvo in zanesljivi rodoljubi naši se zložno poprimejo dela in naša podružnica bo svojemu poklicu dostojno odgovarjala. Tudi v Črnomlji se snuje poiružnica, ta bo še posebno važna, kajti na meji je, kjer se poja Kočevska himna, in kder stoji glasovita trdnjava Mavri, katero hodi leta na leto inspicirat in utrjevat generalštaj Šulferajnov.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. C. k. deželnim namestnik je imenoval namestništvega konceptista Jvana Šorli okrajinom komisarjem in namestništvenega konceptnega praktikanta Ottona Conte Manzano namestništvenim konceptistom.

Vajačenje. Tržaški mestni magistrat pozivlja vse v letih 1866, 1865 in 1864 rojene v tržaško občino pristojne mladeneče, naj vredje svoje obiteljske razmere, in ē menijo, da imajo pravico do oproščenja od vojaške službe, naj si priskrbre dotična spričala. Zadevajoči obrazci se dobivajo pri magistratu v vojniškem oddelku. Vsi vojništvi polvrženi, rojeni v letu 1866 ki so pristojni v Trst, imajo se v dobi o 15. novembra do 15. decembra dopoludne oglašati pri omenjenem otetu, in oni, rojeni v letih 1865 in 1864 imajo tu ili tukaj v omenjene dobi naznaniti premembro stanovanja, ako se je to zgodilo.

Seja odbora polit. društva Edinosti v nedeljo je bila p. av. vobro obiskana, došlo je odbornikov, poverjenikov in zastopnikov lokalnih odborov, vseh skupaj 38.

Skleno se je pred vsem, da se bode v okolici na vse kriplje delalo, da se Luhonem in Č-korjašem ne pusti do volilcev. V ta namen se zdaj z porečoma sklicujejo lokalni volilni odbori v seje, v katerih se bodo postavili kandidatje za okolico, k tem sejim so vabljeni, razun udov volilnih odborov, tudi zastopniki odbora društva Edinost.

Seje lokalnih volilnih odborov se bodo vršile tako le:

V nedeljo, 15. t. m. bode imel lokalni volilni odbor za II. okraj sejo v Lonjeri v gostilni gosp. Čoka.

V soboto, 21. t. m. (Materje božje praznik) bode seja lokalnega odbora za I. okraj v Skadruju, in sicer v gostilni g. Josipa Sancina Nemca.

V nedeljo 22. t. m. bode seja lokalnega odbora za III. okraj in sicer v gostilni obrtniškega društva v Verdelji (Via Scoglio). Isti dan popoludne bode tu ili seja volilnega odbora za VI. okraj in sicer v društveni gostilni v Križu.

V nedeljo, 29. t. m. bode seja lokalnega odbora za V. okraj ob 11 uri zjutraj v Bazovici v gostilni g. Urbančiči in popoludne ob 4 uri na Občini v gostilni g. Malalan.

Isti dan ob 4 uri pop. bode imel sejo tu ili volilni odbor za IV. okraj in sicer v gostilni obrtniškega društva v Barkovljah. 6. decembra pa bode občni zbor društva Edinost v Trstu, katerega se bodo vdelželi vsi udje Edinosti in vsi lokalni volilni odbori okolice. Pri tem zboru se proglašajo vsi kandidatje in se bode prečitati tuili volilni oklic na volilice.

Za mestne volitve se je v seji izvolil poseben odsek sestoč in gg. I. Nabergerja, M. V. Živica, G. Sterle-ta, A. Križanaca in V. Dolencu, kateremu odseka se je bila naloga, da preskrbi vse potrebitno, da se v mestu ne volijo takli ljudje, ki so nasprotni Avstriji in našemu narodu.

Bratovščina svet. Cirila in Metoda se je ustanovila v nedeljo v Trstu se sedežem v župnej cerkvi svet. Jakopa. Namen bratovščine je, čestiti slovenska apostola sv. Cirila in Metoda s različnimi cerkvenimi svečanostimi, posebno se sv. mašami in cerkvenim petjem v slovenskem jeziku.

Društveniki so: a) pokrovitelji, b) častni in c) redni. Prvi plačajo jedenkrat za vselej 10 gld., druge imenuje občni zbor in tretji plačujejo na leto f. 1. če so možki, ženske pa le 50 soldov.

Zbor se je vršil v najlepšem redu v prostorih del. podp. društva in ko so se pravila po živahnej razpravi skoro soglasno potrdila, izvolil se je ta le odbor:

V. ē. g. Fabris, župnik pri sv. Jakopu, za predsednika, ē. g. Sever, kaplan pri sv. Jakopu, za podpredsednika, ē. g. Varl, operater pri svet. Antonu, za tujnika in denarničarja, L. Seražin, posestnik hiš v mestu, B. Baša, mehanik, J. Mavrič, pisar pri Lloydu, A. Hrvatin, posestnik, J. Bunc, magazinski nadzornik, J. Primozič, nadzornik pri Lloyd, odborniki. Bog daj srečo!

Predavanje o nekdanjem slavjanškem društvu v Trstu g. Lovra Žvabu, v soboto dne 7. t. m. v tržaški čitalnici je bilo jako dobro obiskano in sicer zgoj po tržaški inteligeniji. Predavanje je trajalo 1½, uro, in da je bilo zanimivo, dokaz je to, da je občinstvo do konca predavanja jako pazljivo poslušalo. G. Žvab je svoje predavanje s citati in postranskimi episodami tako oslikal, da ni bilo le interesantno, ampak tudi duhovito. Kesneje morda obširnejše o vsebinski predavanju, za denes pa le gosp. Žvabu srčno čestitamo.

Koncert pevskega zborna del podporuge društva nas je povsem zadovolil. Oti prve do zadnje točke so bile vse dobro izvršene, nekatere celo prav dobro. Omeniti namen je pa posebno prve pesmi: Mi vstajamo, kojo so pevci z neko natančnostjo in zognj-vitim navdušenjem peli. Čvetorospev: Ruža v puščini, pel se je z gorkim občutkom. Heroični zbor: Hrvati, bil je aplavzoran frenetično. V resnicu je pa ta zbor tudi veličasten. Olikuje se z mnogovrstnimi premembami. Gospod, solistu Jos. Koširju bi želeli nekoliko več samostnosti, ker njega glas je tako simpatičen. Nezakonska mati je bila dobro peta, ali videlo se je gospici, da je prvikrat nastopila. Upamo pa, da nam gospica Protoslava Piana še ketaj se svojim ljubkim glasom razveseli naša srca. Hvala jez za to srčna! Željno je pa občinstvo pridržalo ženskega čvetorospeva. Ta četvorica namreč: Gospo Nučić, Moder, Polič in gospica U m e k, bile so burno pozdravljene pri nastopu. Po prvem čvetorospevu so nam zapele še druga, ki se je občinstvu bolj dopal, nego prvi, da si sta bila oba lepo peta. Potem bil je pies. Obžalovati pa moramo, da se naši ljudje, posebno udje delalskega društva, še vedno premalo brigajo za lepo petje. Menimo, da je lepše v odličnem društvu, nego po odurnih krémah svoj denar zapravljati in si škodovati na ziravju. Sicer pa upamo, da bode tudi ta nedostatek enkrat popolnen.

Porote v Trstu so se odprle včeraj. Zatožen 20 letni Jakob Spetič iz Trsta radi umora je bil obsojen na 4 leta težke ječe; udaril je v tepež pred goščino nekega znanca. Obravnave: 16 in 17 ponarejanje javnih dokumentov; zatožen Elviro Čairese, 18. t. m. Ponarejanje denarja; zatožen Fr. Haas, dne 18. rop; zatožen J. Patovel, J. Svetina in J. Pribovec.

Tržaške novosti:

Strašni legar razgraja še vedno po Trstu; predvčerajnjim jih je zbolelo 14. **Nesreča in tativne** 55 letni težak Matej Milič, doma iz S. Žane padel je po stopnicah ter se zelo poškodoval. Jožefka Difabro, 31 letna deklica iz Gradiške, tepla se je in pritepla si ranjen obraz, radi česa je morala v bolnico. — 43 letnega L. Mikasoviča so našli včeraj mrtvega v postelji. — Nek rokovač je odnesel nekej Karoli ni C. moščnik, katerem je našel namesto 60 gld. kajk je mislil, le 60 kr. — Josip K. 38 letni težak, ukral je pol kave ter jo šel varit v luknjo.

Samomor. 34 letni okoličan Valentín Ambrožič, pomočni zidar, bivaloč v s. M. dolnji se je sinoči vrgel v vodnjak lastne hiše, iz katerega so ga sorodniki preč potegnoli, ali mrtvega. Pravijo, da se mu je uža več časa v glavi měšalo. **Velikej steperi** so prišli na sled v mestnej bolnici: pravijo, da so tam oslepari 15 do 20.000 gld. Preiskava še traja, par uradnikov so uže zaprli ali menda zaprli, a najlepše je to, da sta v kontrolnem odboru bolnice ova imenitna mestna očeta namreč glasoviti Mojzes Luzatto, pravilnik August Ruskovič, ki sta vse račune se svojim podpisom odobrila. To so torej tisti veliki dobrotniki domovine, s katerimi se tolke bave »L'Indipendent«. Ako Luhoni pri volitvah propadejo, kaj se še le potem vse pojavi?

Policijsko fakina Martina F. iz Doline so zaprli, ker je vkradel 2 vrči ovsa. — Nekemu kovaču so včeraj popo-

ljudne v nekej kavarni vkradli lepo stehno uč. — Eduarda S. 23 letnega fakina T. Ž. Še odgoje, pa slovenske krv so zaprli, ker je očeta pretepal. Da bi mu ruka —! Dva Laha iz obljubljene dežele so zaprli, ker sta prodajala dutko za cene. — Dva druga Laha sta se v prepisu z noži ranila in so enega obič vjeli in zaprli. — Dve dekli sta se sprli zarad ljubega in je ena drugo tako ranila, da se je morala iti z braviti v bolnico. Nič manj nego 6 usmiljenih so dejali pod kijuč, da jih pošljajo franko na Kranjsko.

Upred sodnje. Onega J. Grčaka, ki je služil pri slovenske firmi Lavrič in je v Izoli govoril zancljivo o našem cesarju, obsodili je sodnija te dni na 15 mesec težke ječe. — Jožeta Pipar iz Košane je bila obsojena te dni na 1 mesec ječe, ker je zarad nje nepaznosti zgorel majhen v njeno varstvo izročen otrok Ivan Suša. — Kuharico Franco Oržen, 42letno Kranjico, so obsodili na 3 meseca ječe, ker je hotela s papriko oslepit ženo svojega nekdanjega ljubega iz jeze, da je ta ono, a ne njo poroči.

Volitev vdržavni zbor na mesto ostopivšega poslanca Šukljeja je uže razpisana in se bo vršila 12. decembra.

Književnost.

»Matica Hrvatska«.

(Konec. Glej št. 87)

3) August Šenov: »Sabrane pripovjeti: svezak treći«; str. 377. Teh krasnih povesti prernoumlega takoj prljubljenega pisatelja nám treba posebno hváli, ker všakemu so kolikor toliko uža znane. Jezik njegove je krepak in jasen, tudi nam Slovencem lehkoumljiv, svin pa prav zanimljiva tako, da te, ko kako Šenovu pripovetit, čitalcev radovnost vedno bolj žene. Pripovetamo tudi to lehko berilo vsem onim Slovencem, ki se hrvatskemu jeziku učijo: lehko jih umeje vsak. Pričujoči tretji zvezek (drugi zvezek pozneje in prinese krasno povešt.) Zlatarovo zato-predvedeno i v češkem jeziku. — Zlatarovo zato-predvedeno i v češkem jeziku. — Pravljeno je z gorkim občutkom. Heroični zbor: Hrvati, bil je aplavzoran frenetično. V resnicu je pa ta zbor tudi veličasten. Olikuje se z mnogovrstnimi premembami. Gospod, solistu Jos. Koširju bi želeli nekoliko več samostnosti, ker njega glas je tako simpatičen. Nezakonska mati je bila dobro peta, ali videlo se je gospici, da je prvikrat nastopila. Upamo pa, da nam gospica Protoslava Piana še ketaj se svojim ljubkim glasom razveseli naša srca. Hvala jez za to srčna! Željno je pa občinstvo pridržalo ženskega čvetorospeva. Ta četvorica namreč: Gospo Nučić, Moder, Polič in gospica U m e k, bile so burno pozdravljene pri nastopu. Po prvem čvetorospevu so nam zapele še druga, ki se je občinstvu bolj dopal, nego prvi, da si sta bila oba lepo peta. Potem bil je pies. Obžalovati pa moramo, da se naši ljudje, posebno udje delalskega društva, še vedno premalo brigajo za lepo petje. Menimo, da je lepše v odličnem društvu, nego po odurnih krémah svoj denar zapravljati in si škodovati na ziravju. Sicer pa upamo, da bode tudi ta nedostatek enkrat popolnen.

4) Zanimljiv je tudi tretji zvezek občne zgodovine z naslovom. »Povesti rimskega naroda« od početka Rimu do obeh Grafov in prav za prav ne zgoj vojnih in političnih dogodkov, temuč tudi notranji razvitek rimske prosvete (vere, umetnosti itd.) tako, da knjiga postane na ta način tem zanimljivejša in koristnejša vsem izobražencu. Zadnji njen oddelek razpravlja na kratko rimske književnosti, kar knjige pripovoda gimnazijcem, ki iz nje pozvede glavne podatke o znamenitnejših klasikih rimskih. Prideta je tudi točno izvedena geografska karta stare Italije iz zavoda Justi Perthesa v Gothi. Tisk in papir je lep. Ta tretji zvezek »svj.-tske poviesti« razločuje se od prejšnjih v tem, da se ga lahko smatra za izviren, v tem ko sta bila prejšnja le prevedena ter radi tega — včasli pa Manajlovičev prevod Masperove zgodovine izločnih narodov — osobito nam Slovencem težko umiljiva.

Enake zgodovine za olkanejše kroge pogrešamo tudi mi Slovenci, in zahvalni bili pisec (ali včas pismem, ki bi se v napisovanju zaružil) in našej Slovenskej Matici, ako bi nam jo preskrbel. Res, da imamo lepo Staretovo, ki nam jo društvo sv. Mohora izdaje, ali ta je namenjena prostojšemu narodu ter olkanejšemu ne zadoščuje. Govorilo se je o takoj prej leti v matičnih sejih, ali na svet je ne bode tako hitro, naše želje bodo menda le — pia desideria. In vendar je zgodovinska veda ena najlepših in plemenitejših, kajti kaj je imenitnejšega nego dejajoči in nehanj naših prednikov spoznavati in si uka za naše življene iz njih zajemati!

5) »Perom in olovkom«; critice Sergija P. str. 164. Morda so lepe, pa nam se ne do pada te črtice, ker prebravši jih, nismo iz njih nikake koristi vd. bili. Zde se nam preidejne, ako ni uzor ves kake druge vrste kakor verski itd. Enakega blaga proizvajajo v sedanjem času mnogo posebno Italijani in drugi romanski narodi; mi bi sicer ne svetovali našim pisateljem nam preveč enakega podajati, ker se preveč ne pošteje slovenskemu značaju. Knjiga obsega štiri teh črtice: »U magli«, »Sirensa«, »Rose Mery« (Bečka idila) in »Čemu?« (Prizori iz života). Jezik razven nekojih dialektnih posebnosti je lep.

6) »Šotica«, igrokaz Iljje Okrugča str. 125. Kakor lani izgnani Mažuranci »Grof Ivan« prikupe se kmalu narodu tudi pri čuoča igra ter kmalu si najde pot v narodno zagrebško gledališče.

7) »Kapitanova kći«; pripovest J. E. Tomiča. Pisatelj te lepe povesti vrščče se v sedemnajstem stoletju v starej Požegi približuje se v pisavi mnogo pokojnemu Šenotu, zato so se njegove pripovestti n-rodru prikupe. Mi pripovčamo gorko to leposlovno delo enega najboljših hrvatskih pisateljev vsem našim sorokjakom, ki se hrvatskoga jezika učiti že, iz tega razloga, ker je jezik, v kojem je napisano,

vsem lahkoum'jiv, naraven in krasen; v njem ne najajašnih dialektičnih posebnosti niti t-žkih izrazov, kako-šnah je več po hrvi, pesnih.

To je bogat književni dar, s katerim je hrvatska Matica tudi letos svoje učenje razvesilia. Njedno drugo društvo ne bi moglo toliko zanimljivih in podučnih knjig svojim udom za ceno treh goldin. podatih, knjige sploh so vsakemu, tudi prostojšemu človeku umljive, ker one ne letajo v visoke vedenosti, niti ne razpravljajo v težko umljivem jeziku globoke učenostne tajnosti: beseda jim je gladka in preprečevalna in vse je v njih prav popularno povedano, kar jih človeku še več prikupe. V tem se pa tudi kaže velika spretnost hrvatskih pisateljev, ki vedo najteže stvari v jasnej lanki umljivej besedi povedati. Vsakdo, tudi olikanjejši kakor tudi manj olikani, priprosteji človek najde v njih z

